

Nr 97

Av herr Nilsson, Ferdinand, och herr Andersson, Torsten, *angående eftersläpningen av statsbidragen till vatten- och avloppsanläggningar.*

(Lika lydande med motion nr 122 i Andra kammaren)

När för närvarande från statens sida eftersträvas, att landstings- och primärkommuner skall mot statsbidrag åtaga sig nya eller vidgade uppgifter, kan det vara av intresse att uppmärksamma hur staten hittills skött sådana åtaganden. Man har talat om i vilken utsträckning fördyringar av kostnader tillgodosetts genom höjda bidrag. Man har berört förhållanden som avser utbetalning av statsbidragen till byggande av lantmannaskolor eller pensionärshem. Alldeles särskild uppmärksamhet tilldrar sig eftersläpningen i fråga om statsbidragen till anläggningar för vatten och avlopp med hänsyn till de mycket stora ränteförluster som dröjsmålen vållat, när det gäller stora bidragsbelopp.

Staten har ställt bidrag i utsikt, men de belopp som anslagits för ändamålet har, trots höjningar, icke stått i proportion till uppgiftens omfattning. Man ställer krav på kommunerna, när det gäller bostadsförsörjningen, och man ställer krav på tidsenliga sanitära anordningar i samband härmed. Men de till bidragsgivningen anslagna medlen framstår som alltmer otillräckliga.

Vid slutet av budgetåret 1958/59 fanns igångsatta arbeten, för vilka bidrag skall utgå, med sammanlagd beräknad byggkostnad av 638 milj. kr. Till 1959 års riksdag framlades i anledning av denna situation en s. k. saneringsproposition, syftande till en nedpressning av bidragsprocenten, som till sina verkningar har snudd på en partiell bankrutt. Bidrag, som hittills genomsnittligt utgått med ca 32 procent av anläggningskostnaderna, sänktes till genomsnittligt ca 20 procent. Men detta är blott genomsnitt. Med hänsyn till ur anslaget utgående — för övrigt välbehövliga — tilläggsbidrag till anläggning för höggradig rening måste man räkna med att propositionen syftade till att ge åt arbeten med vatten- och avloppsanläggning endast ca 17 procent i enlighet med i propositionen angivna grunder.

Detta skulle innebära att staten gav sig själv ett ungefär femtiprocentigt ackord. Övergångsbestämmelser medförde tills vidare avsevärda uppmjukningar. Sålunda undantogs helt från reduktionen företag, för vilka tillstånd att påbörja beviljats före den 1 juli 1957. I fråga om företag påbörjade mel-

lan denna tidpunkt och den 1 juli 1959 förelåg enligt propositionen vissa möjligheter att erhålla bättre bidrag, enligt bestämmelser som gällt då de planlagts och påbörjats.

Härvid är att märka att eftersläpningen beträffande bidrag vid utgången av budgetåret 1956/57 avsåg arbeten med kostnad av sammanlagt 405 milj. kr. Motsvarande siffra vid utgången av budgetåret 1958/59 var som nämnts 638 milj. kr. Under budgetåren 1957/59 igångsattes företag med en anläggningskostnad av 347 milj. kr.

I den nämnda propositionen 1959 (nr 84) angavs eftersläpningstiden för företag, som erhöll bidrag, till ca fem år. Med så stora belopp som det här gäller innebar redan detta en ganska kraftig övervältring av räntekostnad på kommunerna för pengar, som staten och icke kommunerna borde ha legat ute med. Emellertid framhöll riksdagen 1959 genom bifall till statsutskottets utlåtande nr 121 »vikten av att frågan om eftersläpningen i bidragsgivningen, och i anledning härav erforderliga åtgärder, uppmärksamt följes». — Den optimistiskt lagde kan tycka sig i dessa ord se ett löfte om bättring i framtiden. För 1959/60 höjdes också i enlighet med propositionens förslag anslaget för bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp från 30 till 45 milj. kr.

Detta anslag förblev oförändrat också för budgetåret 1960/61. Statsutskottet anförde i sitt utlåtande (nr 6 p. 19) i anslutning till ärendets behandling vid 1960 års riksdag, att anslaget för 1959/60 i huvudsak disponerats för företag, som påbörjats under tiden 1 april—31 december 1954. Väntetiden för de företag, som vid början av budgetåret 1960/61 stod i tur att erhålla bidrag, uppgick enligt utskottet till i genomsnitt 5½ år.

Av årets statsverksproposition framgår, att anläggningskostnader för eftersläpande bidragsberättigade företag beräknats för 1959/60 till 706 milj. kr., för 1960/61 till 795 milj. kr. och för 1961/62 till 885 milj. kr. Tiden för eftersläpningen beräknas för budgetåret 1961/62 till 6½ år, räknat från arbetets påbörjande.

Anslaget föreslås — i år liksom förra året — av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skola för budgetåret utgå med 50 milj. kr. Departementschefens uttalande torde i sin helhet böra återgivas och lyder:

»Anslaget höjdes med 15 milj. kr. fr. o. m. budgetåret 1959/60. Jag kan icke tillstyrka en ytterligare höjning av anslaget för budgetåret 1961/62.»

Så var det med den saken — oavsett den ökade eftersläpningen, oavsett den växande väntetiden.

Bidragsprocentens sänkning skulle såsom berörts träda i full funktion för företag påbörjade efter den 1 juli 1959. Anläggningskostnader för sedan dess påbörjade företag ingår i ovan angiven beräkning av eftersläpningen vid utgången av budgetåret 1961/62. Under budgetåren 1957/59 har igångsatts företag med en kostnadssiffra av 347 milj. kr. Deras ställning i bi-

dragshänseende har tidigare berörts. Men siffrorna synes ge vid handen att vid utgången av budgetåret 1961/62 skulle inte ens alla företag, igångsatta före den 1 juli 1957, ha fått sina bidrag. Det är icke en utveckling, som manar till förtroende för den statliga bidragsgivningen.

Utöver räntekostnaderna i avvaktan på statsbidragen kommer svårigheterna att erhålla lån till byggande av vatten och avlopp. Sådana anläggningar ingår som ett viktigt led — en grundförutsättning — vid kommunernas strävan att skaffa ett tidsenligt bostadsbestånd. Men medan bostadskrediten intar en prioriterad ställning på kreditmarknaden, är detta icke fallet med lån för anläggning av vatten och avlopp. Inte nog med eftersläpningen med statsbidragen — den statliga kreditpolitiken skapar en flaskhals för bostadsförsörjningen genom svårigheterna att få lån för detta ändamål.

I anledning av ovan anförda förhållanden föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära att en plan för avveckling av eftersläpningen beträffande bidragen till anläggning av vatten och avlopp under en kortare tidsperiod, exempelvis en femårsperiod, måtte föreläggas innevarande års riksdag.

Stockholm den 23 januari 1961

Ferdinand Nilsson
i Kungsängen

Torsten Andersson

Nr 98

Av herr **Bengtson m. fl.**, om viss skattefrihet för nystartade och utvidgade företag i områden med sysselsättningssvårigheter.

(Lika lydande med motion nr 124 i Andra kammaren)

Stockholm den 23 januari 1961

Torsten Bengtson

Torsten Andersson

Sven E. Sundin

Gärda Svenson